1468

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

MINTIS

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Nr. 76 (313) Memmingenas, 1947 m. liepos 12 d. II metai

Diplomatai renkasi Paryžiuje

Paryžius (UP). Norš oficialus dalyvių sąrašas paaiškės galutinai tiktai prieš pat konferenciją, bet jau dabar pasiremiant pusiau oficialiais pranešimais skaičiuojama, kad konferencijoje dalyvaus ¾ visų Europos valstybių. Vienuolika valstybių — Airija, Portugalija, Graikija, Italija, Čekoslovakija, Olandija, Belgija, Liuksemburgas, Turkija, Austrija Šveicarija — jau yra oficialiai priėmusios anglų — prancūzų kvietimą. Iš Danijos, Islandijos ir Švedijos laukiama palankaus sutikimo.

Londonas (BBC). Skandinavų valstybės sapasitarime Danijos sostinėje Kopenhagoje nutarė dalyvauti Paryžiaus konferencijoje. Iš jų Norvegija savo sutikimą jau ir oficialiai yra pareiškusi. Taip pat Suomijos parlamentas pasisakė už dalyvavimą konferencijoje. Tačiau Rumunija, Lenkija, Bulgarija ir Jugoslavija atmetė pakvietimus.

Londonas (Dena). Anglų liberalų laikraštis „News Chronicle" rašo: „Čekoslovakijos dalyvavimas Paryžiaus pasitarimuose sudarys Rytams atvirų durų sąlygas. Jei Sovietų S-ga šiuo momentu ir liktų izoliuota, Čekoslovakijos dalyvavimas Europos planuose galėtų pasidaryti lyg tiltu per kurį Molotovas galėtų ateiti ir užimti savo laisvą kėdę."

Paryžius (Dena). Sovietų agentūra „Tass" praneša, kad Lenkija, Jugoslavija ir Rumunija nutarė neprimti kvietimo dalyvauti Paryžiaus konferencijos pasitarimuose dėl Marshallio plano.

Londonas (BBC). Vengrija, Suomija ir Albanija atsisakė dalyvauti Paryžiaus konferencijoje. Čekoslovakija buvo jau sutikusi, bet vėl atsisakė.

Naujorkas (Dena). Tvirtinimus, kad Paryžiaus pasitarimais dėl Europos atstatymo pagal Marshallio planą yra apeinama Jungtinių Tautų kompetencija, generalinis sekretorius Trygve Lie pavadino klaidingais. Per britų atstovą prie JT Sir. A. Cadogeną jis esąs gavęs visas informacijas apie Bevino ir Bidaulto ruošiamą naują konferenciją.

Londonas (Dena). Užs. reik. min. Bevinas pats vadovaus britų delegacijai Paryžiaus konferencijoje. Kaip UP praneša, Bevinas esąs JT painformavęs, kad D. Britanija ir Prancūzija darys viską, kad Jungtinės Tautos nebūtų apeitos.

Suomija priklauso nuo sovietu

Helsinkis (Dena). Suomijos parlamento kalbėtojas K. A. Fagerholm pareiškė, kad Suomijos užsienių politika nesikeis, nežiūrint kokią bus jos vyriausybė. Tas pareiškimas yra padarytas ryšium su pasklidusiais gandais apie vyriausybės krizę.

Suomijos, kaip nepriklauomos valstybės, ateitis esanti priklausoma nuo Sovietų Sąjungos, pareiškė tas pats kalbėtojas. Suomijos vyriausybė, kuri mėgintų varyti politiką neparemtą sovietų draugingumu ir pasitikėjimu, iš anksto yra pasmerkta nepasisekimui.

PROTESTAS DĖL PARAMOS

Londonas (BBC). Kontrolinėje Austrijos komisijoje sovietų atstovas gen. Kurasov užprotestavo prieš amerikiečių — austrų susitarimą dėl Amerikos pagalbos 100 mil. dol. sumoje, nes ta pagalba galinti Autriją padaryti Amerikos satelitu, kas būtų priešinga ankstesniems sąjungininkų susitarimams.

Saugumo Taryba svarstė Austrijos prašymą priimti JT narių. Australijos ir sovietų atstovai pasisakė prieš priėmimą, kol nebus sudaryta taikos sutartis. Tik Amerikos atstovas pasisakė už priėmimą nelaukiant sutarties. Pirmininkaujančiam pasiūlius, prašymo svarstymas perduotas narių komisijai.

NENUSISEKĘS KVIETIMAS

Maskva (AP). Sovietų užs. reikalų ministeris Molotovas ir jo pavaduotojas Višinskis buvo kviesti į JAV pasiuntinybę Maskvoje dalyvauti priėmime JAV Nepriklausomybės minėjime. Iš viso buvo kviesta apie 140 rusų. Bet atvyko tiktai užs. reik. minist. pavaduotojas Malikas ir keli rusai.

SUĖMIMAI GRAIKIJOJE

Londonas (BBC). Graikų vyriausybė naktį iš antradienio į trečiadienį pradėjo visame krašte, o ypač Atėnuose ir Pyrėjuje, suimėjimą komunistų ir visų įtariamųjų bendradarbiavime su sukilėliais. Areštai tebesitęsia. Suimtųjų skaičius siekia apie 2.500. Valymo akcijai pagrindą davė pakliuvęs saugumo organams į rankas banditų vado Markos įsakymas pradėti ketvirtadienio naktį visame krašte teroro veiksmus.

„Sterngrupė" remia sovietus

Jeruzalė (N de F). Aktyviausioji Palestinos žydų pogrindžio organizacija „Sterngrupė" šeštadienį paskelbė, kad ji rems Sovietų Sąjungą ir kad kovos prieš „britų imperializmą ir amerikiečių monopolizmą".

ISPANIJA BUS MONARCHIJA

Madridas (Dena). Sekmadienį Ispanijoje įvyko balsavimai dėl Franco paruoštojo įpėdinystės įstatymo. Tuo įstatymu Franco lieka valstybės galva iki savo mirties, arba iki to momento, kai jis dėl nesveikatos negalės eiti pareigų. Pagal įstatymą, jo pasekėju yra numatomas karalius arba regentas.

Ispanijos vidaus reikalų miniterija praneša, kad iš 16.187.992 turėjusių teisę balsuoti, balsavo 14.454.426. Už įstatymą paduota 12.628.983 balsai ir prieš — 643.501. Be to 295.208 balsavimo kortelės buvo neužpildytos ir 25.669 buvo negaliojančios.

Indijos nepriklausomybės įstatymas

Londonas (Dena). Britų ministerių kabineto priimtas Indijos nepriklausomybės įstatymas praėjusią savaitę buvo paskelbtas parlamente. Pagal tą įstatymą, nuo š. m. rugpiūčio mėn. 15 d. Indija yra padalinama į dvi nepriklausomas dominijas, iš kurių viena bus vadinama „Pakistanas", tai muzulmonų valstybė, o antra — „Indija", tai hindų valstybė.

Jei minėtos valstybės nenorės turėti vieną britų gubernatorių, tai kiekvienai dominijai anglų karalius paskirs atskirą. Dominijos turės įstatymų leidžiamąją galią. Nuo rugpiūčio 15 d. britų parlamento leidžiami potvarkiai šiose dominijose nebegalios. Nuo tos dienos britų vyriausybė visą atakomybę perleidžia pačioms dominijoms.

Indijos kunigaikščių valstybės taip pat nutraukia ryšius su Didž. Britanijos karaliaus suverenumu ir tampa nepriklausomomis. Kai tiktai kitos D. Britanijos kolonijos išreikš savo pritarimą, anglų karalius atsisakys Indijos imperatoriaus titulo.

Italija gauna paramą

Vašingtonas (Dena). JAV užs. reik. ministerija paskelbė susitarimą dėl suteikimo Italijai paramos iš kongreso skirtų (350 mil. dolerių) lėšų. Pakelbtame pranešime sakoma, kad Unrros pradėtasis Italijos šelpimo darbas bus tęsiamas toliau. Ši parama turėsianti prisidėti prie Italijos ūkio krizės pašalinimo. JAV yra pasilikusios sau teisę prižiūrėti paramos paskirstymą ir sunaudojimą.

JAV senatas priėmė įstatymo projektą, pagal kurį numatoma sugrąžinti Italijai laike karo konfiskuotas vertybes sumoje 15 mil. dolerių. Kitu įstatymu numatoma perduoti Italijai 28 „Liberty" laivus, vieton karo metu konfiskuotų italų laivų.

Senatorius A. H. Vandenbergas išsireiškė, kad įstatymas turėsiąs „didelės psichologinės reikšmės."

ATIDEDA RATIFIKAVIMĄ

Roma (UP). Italijos parlamento taikos sutarčiai ratifikuoti komisija atidėjo Italijos taikos sutarties ratifikavimą, nes visi partijų vadai pasisakė, kad kol taikos sutartį nėra ratifikavusi Sovietų Sąjunga, tai italų ratifikavimas būtų tuščias gestas. Italų užsienių reikalų ministeris sutarties ratifikavimo klausimą įnešė motyvuodamas, kad Paryžiaus konferencijoje italai galėtų dalyvauti „lygiu moraliniu pagrindu" su kitomis tautomis.

PRINCESĖS SUŽIEDUOTUVĖS

Londonas (BBC). D. Britanijos sosto įpėdinė susižadėjo su britų kilmės Graikijos princu, atsisakiusiu titulo ir priėmusiu britų pilietybę, leitenantu Mountbattenu, Indijos vicekaraliaus lordo Mountbatteno sūnėnu. Sužieduotuvės įvyko iš meilės.

Londonas (BBC). Paryžiuje prasidėjo pasaulinė javų konferencija. Konstatuota, jog javų pareikalvimas ateinančiais metais sieks 50mil. to; tuo tarpu kai ekporto kraštai jų negalės daugiau patiekti kaip 32 mil. to.

* „Daily Mail" Pragos korespondentas F. V. Bijl, Čekoslovakijos vyriausybės patvarkymu, išsiųstas iš Čekoslovakijos, nenurodžius išsiuntimo priežasties. (NZ).

NUOSTABUS VATIKANO PASISAKYMAS

Roma (DPD/Reuter). Du Vatikano laikraštyje „Osservatore Romano" išspausdinti straipsniai italų sostinėje sukėlė sensaciją. Ta proga Reuterio korepondentas praneša, jog, galimas daiktas, tie straipsniai vaizduoja naują Šventojo Sosto laikyseną. Jie yra traktuojami kaip apeliacija į vakarų valstybes stengtis geriau suprasti komunizmą. Iš to ketinama daryti išvadas, kad ideologijų konflikte Vatikanas mano užimti neutralią poziciją. Vatikano laikraštis reikalauja, jog Vakarų valstybės turinčios suprasti, kad Rusija nuo revoliucijos laikų esanti labai pasikeitusi ir kad išsivystymo laikotarpis nuo Lenino ligi Stalino yra pažymėtinas tik kaipo **evoliucija**. Paskutiniame kare Rusija lygiai kaip ir sąjungininkai, esanti kariavusi dėl patogesnių sienų, dėl savo krašto išlaisvinimo ir dėl apsaugojimo Europos nuo užpuolamųjų karų, bet ne dėl komunistinio idealo. Visa tai vykę dėl egzistencijos ir dėl gyvavimo kaip laisvos bei nepriklausomos valstybės.

Kitame straipsnyje „Osservatore Romano" kritikuoja kai kuriuos amerikiečių politikus, jų tarpe **Herbertą Hooverį, Deaną Achesoną** ir **Sumner Wellesą**. Laikraštis rašo: „Rusijos atsakymas į britų — amerikiečių nota dėl Vengrijos įvykių; Achesono, Hooverio ir Sumner Welleso kalbos, kuriose jie tvirtino, jog esą negalima su Rusija prieiti prie bet kokio susitarimo, ir kuriose jie rytų sąjungininkui primeta nuolatinius Jaltos susitarimo laužymus, — lygiai kaip ir Rusijos laikysena Marshallio plano atžvilgiu, turėtų būti įžiūrima kaip priežasty įtempimo bei įsigalvoto manymo apie konflikto neišvengiamumą." Baigiant laikraštis pareiškia, kad kova tarp abiejų ideologijų esąs beprasmis dalykas.

* Londono laikraštis „The People" rašo, kad S. Maiskis būsiąs pirmuoju sovietų pasiuntiniu Indijoje. (NZ).

TRUMPAI

Bukarestas (UP) Rumunijos Moldavijoje vis dar yra didelis maisto trūkumas. Toje srityje kasdien badu miršta kelí žmonės.

* 1232 DP iš Vienos praėjusią savaitę per Hamburgą išvyko į Braziliją. (N deF)

* JT Generalinis Sekretorius **Trygvie Lie** lėktuvu atvyko į Oslo ir mano atostogas praleisti savam krašte.

* Exilinės Lenkijos vyriausybės miniteriu pirmininku paskirtas Varšuvos gynėjas generolas Bor-Komorovski. Tą vyriausybę pripažįsta tiktai Airija, Ispanija ir Vatikanas.

* Eva Peron, Argentinos prezidento žmona, kuri dabar lankosi Romoje, liepos 15 d. iš vyksta į Londoną. (N de F)

* Prancūzų parlamentas 331 balsu prieš 247 balsus išreiškė pasitikėjimą **Ramadier** vyriausybei.

* Anglijos karalius Jurgis VI priėmė D. Britanijoje viešintį prancūzų parlamento pirmininką E. Herriotą.

Londonas (BBC). Generolas de Gaulle kalbėdams britų — prancūzų žurnalistams pabrėžė būtiną reikalą žymiai glaudesnio bendradarbiavimo tarp abiejų kraštų. Tačiau taika Europai, jo manymu, tegalėtų užtikrinti tik Europos kraštų susivienijimas į Jungtines Europos Valstybes, kur lygiateisiais nariais turėtų dalyvauti ir buvę priešų kraštai, taigi ir Vokietija.

„N. Y. Herald Tribune" už DP įsileidimą

DP įsileidimo klausimas pagal Strattono pasiūlytąjį projektą turi užtarėjų ir priešų. Pastarųjų argumentai šiam projektui sukliudyti yra blankūs ir bet koks jų užsimojimas iššaukia spaudoje bei viuomenėje pasipriešinimą. Čia ištisai duodame NYHT 1947. VII. 3 d. vedamojo vertimą, kuris savo aktualumu mums yra gana įdomus. Tame vedamajame „DP pajėgs apsispręsti", rašoma:

— Texas atstovas Ed. Gosset, aršus priešas bet kokio plano, leidžiančio Europos DP daliai ieškoti globos šiame krašte, aiškiai parodė savo nusistatymą prieš Strattono įstatymo projektą, pagal kurį kasmet per ateinančius metus būtų įsileidžiama po 100.000 pabėgėlių. Įstatymas „jokiu būdu nepraeis", sako ponas Gosset, ir išvietintųjų asmenų stovyklos Europoje „turi būti uždarytos". „Tie, kurie gali grįžti, privalo grįžti", pareiškia ponas Gosset. „Kiti tegu patys savimi rūpinasi. Jie gana ilgai vilkosi už mūsų kojos".

Toks kovotojas už anglo — saksų didybę, kaip atstovas Gosset, matomai tiki, jog „užsieniečiai" DP stovyklose yra todėl, jog jie pasirinko gyvenimą uždarose stovyklose tam, kad galėtų iš jų išsprukti ir patys savimi apsirūpinti. Jis nemini fakto, kad tie žmonės yra politiniai pabėgėliai, pagrįstai biją grįžti namo (kai kurie negali grįžti) ir yra laikomi britų bei amerikiečių zonose, Vokietijoje, kadangi jiems nėra kur kitur dėtis. Jis nemini fakto, kad kai kuriems jų tuoj po pergalės buvo įsakyta „grįžti namo" į rusų okupuotą teritoriją, bet jie mieliau pasirinko savižudybę, negu lipti į jų laukiančius laivus.

Ne, pone Gosset, tie žmonės negali grįžti ten, ką jie anksčiau vadindavo tėvyne. Jie mieliau skurdžiai gyvens armijos stovyklose, kol vakarų kraštai suteiks progos vėl būti laisvais vyrais ir moterimis. Ir net, jei nė vienas kraštas jų neįsileistų, Britanija ir J. A. Valstybės tik padidintų jų dabartinį vargą palikdamos beveik 900.000 pabėgėlių jau dabar išbadėjusioj ir nedatekliaus apimtoj Europoj.

Iš tiesų, DP turi „patys apsirūpinti" ir jie to labiausiai trokšta. Visi jie klausia, kur ir koks kraštas gali juos priimti. Mūsų valstybės departamentas priėmė Strattono projektą, pagal kurį atitinkamam kiekiui būtų leista įsikurdinti ir užsidirbti pragyvenimą šiame krašte. Reikia tikėtis, kad kiti kraštai paseks mūsų pradėtąją liniją ir atvers savo duris proporcingam likusiųjų kiekiui. Juk daugelis pabėgėlių yra žmonės profesionalai arba pritirę darbininkai. Jie turės praeiti pro mūsų imigracijos įstaigų nuodugnų patikrinimą. Kad jie taps gerais piliečiais ir mokesčių mokėtojais, galimybės yra tikrai puikios.

Bet kokiu atveju, yra racionalu, suteikti tiems žmonėms galimybės apsirūpinti patiems savo pragyvenimu, negu ir toliau juos šelpti tose brangiai atseinančiose ir neproduktingose stovyklose už vandenyno.

* Belgijos anglies kasyklose iki šiol jau dirba 13.000 DP. Siomis dienomis išvykta pirmoji partija dirbaničųjų žmonų ir vaikų, viso apie 350 asmenų.

Jungtinių Tautų gen. sekretorius Trygve Lie (kairėje) kalbasi su JAV užs. reik. min. George C. Marshall (dešinėje) laike JT dviejų metų sukaktuvių minėjimo

Naujajai Paryžiaus konferencijai prasidedant

Amerika, kaip ir dangus, padeda tik tiems, kurie patys sau padeda.
„News Chronicle"

Paryžius, tas konferencijų miestas, šiandien susilaukė dar vienos konferencijos atidarymo. Konferencijos, kuri žada būti trumpa, bet kartu daugeliui Europos kraštų, net visai Europai, lemiama. Šiandieną į Paryžių susirinkę valstybės vyrai prieš savo akis turi palyginti nedidelį uždavinį. Jiems tereikia iš savo tarpo išsirinkti koordinacijos komitetą, kuris turės diriguoti pakomisių darbui. Pakomisės turės suvesti bendrą konferencijose dalyvaujančių valstybių balansą šiose srityse aprūpinimo ir žemės ūkio, energijos ūkio, geležies ir plieno pramonės ir pagaliau transporto. Iš to, pagal atskirų kraštų patiektus davinius, sudaryto balanso galima bus padaryti išvadų ko kokiam kraštui trūksta, kuo jis pats galės padėti kitiems ir pagaliau ko reikės prašyti iš JAV-bių.

Vienas iš daugiausiai atstatymui reikalingų dalykų yra akmens anglys. Vienintelis Europos kraštas, kuris turi jų perteklių yra Vokietija, bet... mes patys žinome, kad šią žiemą Vokietijos gyventojai šalo. Pati Vokietija konferencijoje nedalyvauja, bet bus atstovaujama karinių vyriausybių. Jos turės patiekti atitinkamai pakomisei Vokietijos anglies analizą. Jau dabar aišku, kad norint padidinti Vokietijos, ypatingai Ruhro krašto anglies kasyklų produkciją, reikia atkutinti visą jos ūkinį gyvenimą. Kapitalistinėje Vakarų Europoje vergų darbo nesiruošiama įvesti ir čia gerai žinoma, kad tik sotūs dar bininkai, kurių ir šeimos sočios, gali tinkamai pakelti darbo našumą. „New York Times" prieš kurį laiką rašė, kad ūkiniai planuojant negali būti daromas skirtumas tarp nugalėtojų ir nugalėtų. Laikraščio nuomone, tokia pažiūra vienintelis kelias į atkutimą. Ir prancūzų komunistų vadai Maurice Thorez ir J. Duclos savo paskutinėse kalbose kaip tik ir bandė nuteikti savo klausytojus prieš Marshallio planą, tvirtindami, kad jis siekias atstatyti Vokietiją Prancūzijos sąskaiton. Čia labai ryškus pavyzdis, kaip ūkiniai reikalai yra surišti su politiniais reikalais. Todėl Molotovas turėjo tiesos aiškindamas, kad Marshallio plano pažeis atskirų valstybių suvere numą, tačiau iš kitos pusės šiandien po dviejų taip vadinamų, „taikos metų" visiems yra aišku, kad norint išeiti iš to chaoso į kurį dabar pasaulis yra įbridęs, yra būtina atsisakyti nuo absoliutaus suverenumo. Ir tai yra sąlyga ne tik ūkiniam atkutimui, bet ir taikai.

Tačiau tai dar neviskas. Ne vien čia Paryžiaus konferencija susidurs su politika. Marshallio planas turės teigiamai paveikti ir kiek vieno konferencijos dalyvio vidaus reikalus.

Bevinas liepos 4 dieną, kalbėdamas JAV nepriklausomybės metinių proga, Londono amerikiečių klube kaip tik atkreipė į tai amerikiečių dėmesį. Pavadinęs Prancūzijos užsienių reikalų ministerį „maloniu mažu vyru" Bevinas iškilmingai su patosu pareiškė: „Aš sakau Jungtinėms Valstybėms dabar yra pats laikas. Nepalikite jo bėdoje!" Tais žodžiais Bevinas norėjo parodyti, kad visa Prancūzijos IV Respublikos ateitis priklauso nuo Marshallio plano pasisekimo. Tik jis gali atgaivinti prancūzų masių tikėjimą į ateitį ir kaip koks narkotikas leisti lengviau pernešti dabartinius ūkinius sunkumus, kurie paskutiniuoju metu darėsi vis sunkesni. Komunistų partija savo sukeltais streikais sunaikino, taip vadinamo, Blumo eksperimento, t. y. bandymo pakelti franko vertę, pirminius pasisekimus. Šiandieną tik viltis susilaukti pagelbos iš anapus Atlanto gali sulaikyti prancūzus nuo kraštutinumų. Panaši padėtis yra ir Italijoje.

Francois Poncet, buvęs Prancūzijos ambasadorius Berlyne, liepos 3 d. po, taip vadinamos, Paryžiaus 3-jų konferencijos nepasisekimo rašė „Figaro" skiltyse: "Gimė Vakarų blokas!" O „New York Times" konstatavo „Europa dėl Rusijos sabotažo atsidūrė kryžkelėje. Tas kontinentas turi pasirinkti arba toliau atydžiai sekti kiekvieną Rusijos antakių pakėlimą ir laukti jos geros nuotaikos, arba jis turi išdrįsti žygiuoti vienas!" Respublikonų partijai artimas laikraštis priduria, kad Rusijai ir toliau reikia palikti atviras duris, jei ji vėliau pakeistų savo nusistatymą. Tos durys ir buvo paliktos jai atviros. Faktas, kad Čekoslovakija sutiko dalyvauti, parodo, kad ir ji nenori jų visai užtrenkti iš savo pusės. Ji nori turėti savo patikėtinius konferencijoje. Į šį klausimą, ar Rusija vis dėlto kada nors panorės įeiti pro tas duris, bandė atsakyti oficialaus britų radijo komentaro autorius. Jis aiškino, kad jei Rusija įsitikins, kad jos apskaičiavimai, jog Amerika turi sugniužti po dar nebūto masto ekonomine krize, pasirodys esą ne teisingi, tai tada ir ji neturės kito kelio kaip priimti Amerikos ištiestą pagalbos ranką. Tačiau kol kas tam tikėti mes dar neturime davinių. Atvirkščiai, kol kas sovietų spauda tvirtina, kad Marshallio plano tikslas esąs ne tiek padėti Europai, kiek padidinti savo ūkinę įtaką ir rasti naujų rinkų, kurios, doleriams visuose kraštuose mažėjant, gresia visai užsiraukti ir tuo pačiu paskubinti krizę JAV-bėse.

V. Meškauskas

Nesusitaria dėl JT kariniu pajėgu

Naujorkas (N de F). Paskutiniajame JT generalinio štabo komisijos posėdyje buvo svarstomas projektuojamų JT karinių pajėgų dydumo klausimas, bet susitarti nepavyko. Penkios didžiosios valstybės, kurių atstovai sudaro generalinio štabo komisiją, susitarė tiktai tą, kad JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos padarytieji pasiūlymai turi būti perduoti Saugumo Tarybai apsvarstyti.

Kinijos delegatas pasisakė sutinkąs britų pasiūlymą priimti diskusijų pagrindu. Prancūzų ir britų pasiūlymai yra maždaug vienodi, bet žymiai skiriasi nuo amerikiečių pasiūlymo. Sovietų S-ga nepatiekė tuo reikalu jokio konkretaus pasiūlymo.

Amerikiečių pasiūlymas numato tokias JT tarptautines karines pajėgas: 20 žemyno divizijų, 3.800 lėktuvų, 3 mūšio laivai, 6 lėktuvnešiai, 15 kreiserių, 84 naikintuvai ir 90 povandeninių laivų.

Prancūzų pasiūlymas yra toks: 16 žemyno divizijų, 1275 lėktuvai ir 3 mūšio laivai. Britų pasiūlymas yra dar kuklesnis: 1.200 lėktuvų ir 2 mūšio laivai. Sovietų S-ga laikosi nusistatymo, kad penkios didžiosios valstybės — JAV, D. Britanija, Sovietų S-ga, Prancūzija ir Kinija turi lygiai duoti karinių pajėgų, bet neteikia jokių konkrečių pasiūlymų dėl jų dydžio. Dabar Saugumo Taryba svarstys tuos pasiūlymus, nors ji iki šiol nėra nė vienu atveju vieninga dėl visos eilės anksčiau padarytų pasiūlymų JT karinių pajėgų sudarymo klausimu.

* D. Britanija karo metu neteko 1.503 karo laivų apie 1 mil. tonų talpos ir 2426 prekybos laivų apie 11 mil. tonų talpos. (AP)

ISTREMTŲJŲ SAJUNGA

Vašingtonas (Schw. Z.). Amerikos Jungtinėse Valstybėse yra paskelbtas manifestas, kuriame JAV vyriauybė yra raginama nebetoleruoti totalitarinės diktatūros Rytų Europos valstybėse. Manifestą pasirašė buv. Vengrijos min. pirm. Nagy, buv. bulgarų ūkininkų partijos vadas Dimitrov ir daugelis kitų Kroatijos, Serbijos ir Rumunijos exilinių politikų. Ištremtųjų sluoksniuose pareikšta, kad jie ne pretenduoja į exilinių vyriausybių titulus, bet sudarysią „tautinį išlaisvinimo komitetą".

KOVOS LENKIJOJE

Varšuva (AP). Oficialiai buvo paskelbta, kad lenkų saugumo pajėgos kartu su reguliarios kariuomenės daliniais Liublino ir Krokuvos apylinkėse, o taip pat srityje prie sovietų — čekoslovakų sienų, kovoja su šešiom ukrainiečių nacionalistų grupėm. Ukrainiečiai esą ginkluoti kulkosvaidžiais ir sunkiosiomis patrankomis. Iki šiol esą 22.000 ukrainiečių užmušta, sužeista arba paimta į nelaisvę. Lenkai prašo Sovietų ir čekoslovakų pagalbos.

Londonas (BBC). Italijos komunistai nutarė pradėti akciją dėl de Gasperi vyriausybės pašalinimo. Ton akcijon įtrauktas socialistų vadas Nenni taip pat pasisakė už liaudies bloką ir kairiųjų koaliciją, be dabar vyriausybėje esančių krikščionių demokratų.

* De Gasperi išreiškė pageidavimą, kad buvusios Italijos kolonijos Afrikoje dabar būtų pavestos valdyti italams patikėtinio teisėmis. (DPD)

* JAV angliakasių atlyginimas už 8 darbo valandas pakeltas ligi 13,05 dol. Iki šiol už 9 darbo val. jie gaudavo 11,85 dol. (Dena).

* Vengrų parlamentas ratifikavo taikos sutartį. Nors tą sutartį JAV ir D. Britanija jau seniai ratifikavo, Sovietų S-ga vis dar neratifikuoja.

TARPTAUTINĖ POLITIKA AIŠKĖJA

Paryžiaus 3-jų užs. reik. ministerių konferencijos iširimas ir pastangos sušaukti naują konferenciją Marshallio planui priimti yra patys ryškieji politiniai įvykiai, daugiau pasaką negu visos iki šiol vykusios konferencijos. Londono, Paryžiaus, New Yorko ir Maskvos konferencijos esmėje nepasiekė konkretaus tikslo — šiuo atveju nesukūrė jokių pagrindų taikai įgyvendinti„ — bet kiekvienas tokios konferencijos anemiškumas ir pasireiškę nuomonių skirtumai buvo bandoma uždangstyti gerą valią atestuojančiais pareiškimais. Buvo manoma, kad taikos įgyvendinimas esąs sunku uždavinys ir nereikią norėti, kad vienu pasitarimu visų problemų komplekas būtų galima išspręsti...

Panašiais raminimais po kiekvienos konferencijos buvo migdomas masių palinkimas nebetikėti kokiu nors susitarimu. Bet štai, į tarptautautinės politikos areną išeina Marshallis, buvęs karys, kuriam patikimas JAV užsienių politikos vairas. Marshallis nūdienos politikon įneša daugiau realumo.

Maskvos konferencijos fiasko, kur Marshallis turėjo progos įsigilinti į tokią pasitarimų stokojimą geros valios, buvo paskatu JAV užsienio politikos vairą pasukti nauju kursu. Tokiu būdu iškilo Marshallio planas Europos valstybių pagalbai. Po atsibodėjusio tuščiažodžiavimo Marshallis imasi lošti atviromis kortomis. Jo planas sakyte sako: jeigu jau yra gera valia siekti taikos, jeigu tereikią gerų norų, kaip kad ne kartą didžiosios figūros po nesėkmingai pasibaigusių konferencijų išsireikšdavo, tai prašom, yra proga bendradarbiavimui. Tačiau šis Marshallio planas, grįstas realumu, kaip tik tapo tasai akmuo, už kurio užkliuvo politinis laivas. Molotovas atsisakė toliau šia linkme duotis vairuojamas, o Marshallio asmeny JAV užsienio politikai gavo įsitikinti, kad ligšioliniai pareiškimai apie galimą bendradarbiavimą nežiūrint esamų nuomonių skirtumų, yra nieko neverti.

Tokiu būdu įvyko skilimas, susidarė du aiškūs valstybių blokai, kurie nedviprasmiškai byloja apie nuomonių nesutapimą pastangoje pasiekti visuotinės taikos. Tai, kas buvo nusakoma spėliojimais, tapo tikrove. Esame išvakarėse naujos konferencijos, įvyksiančios Paryžiuje, Marshallio planui svarstyti. Ji dar daugiau pasakys. Būtent, ši konferencija paliudys, jog anapus ne tik atskiras žmogus, bet ir valstybės yra be balso...

Ar didžiųjų valstybių užsienio politikai riedant šia linkme — susidarius dviem aiškiem blokam — taikos įgyvendinimas bus įmanomas? Aišku, kad ne. Bus dvi srovės, tarp kurių trintis nebus išvengiama. Reikia dar daugiau pasakyti: jog tai, kas tarptautinės politikos sektoriuje iki šiol turėjo spėliojimų pagrindą, dabar, Marshallio plano dėka, įgavo aiškius pavidalus. Tarptautinė politika nuo šiol įgaus daugiau aiškumo. O to aiškumo kaip tik visas pasaulis daugiausia ir buvo pasiilgęs. Tasai aiškumas ir bus paskatu ieškoti naujų kelių taikos kūrybai.

Stebėtojas

Politrukai neatsako į klausimus

Berlynas (NZ). Birželio mėnesyje majoras Sacharov Guben mieste darė pranešimą politiniais klausimais. Dabar iš Guben pranešama, kad visi, kurie statė jam nepatogius klausimus, yra NKVD areštuoti. Nors buvo pažadėta po pranešimo atsakyti į visus klausimus, bet taip ir nesulaukė klausytojai atsakymo į šiuos klausimus:

1) kur yra mūsų sūnūs ir dukros, kurie praėjusiais metais buvo išvežti ir kodėl mes negauname nuo jų jokių žinių?

2) kodėl mums neduodama kurui anglių ir kur dingsta mūsų anglys?

3) kodėl blogėja, o ne gerėja maitinimo būvis?

4) kur eina gyvulių transportai, kurie kasdien iš Guben išvyksta rytų kryptimi?

5) kada bus sustabdyta fabrikų išmontavimas?

6) kodėl sovietų zonoje neleidžiama veikti socialdemokratų partijai?

Pasikėsinimas į atomo paslapti

2.

RAŠO RICHARDAS HIRSCHAS,
JAV karo departamento generalinio štabo karinės žvalgybos divizijos pulkininkas leitenantas

Karališkasis attorney yra tribunole, — atsakė misstress Joubarnė, — bet pabandysiu tamstą suvesti su tikraisiais žmonėmis.

Ji paskambino užsienio reikalų ministerijos pasekretoriui Normanui Robertsonui. Tas atsakė:

— Tepalaukie jis. Pasirūpinsiu instrukcijų iš ministerio pirmininko.

Guzenkai rūpėjo, kad jo istoriją sužinotų veikiai. Žinojo, kad jo nebuvimas sovietų ambasadoje sukels įtarimų. Bet rugsėjo 6 d. rytą pasiekti ministerį pirmininką buvo sunku. Tą dieną buvo atidaroma nauja parlamento sesija.

Vienuoliktą valandą atstovai sėdėjo parlamento rūmuose. Bereikėjo tik, kad įeitų ministeris pirmininkas Williamas Lyonas Mackenzies Kingas, ir ceremonijos prasidėtų.

Kingui esant rūbinėje priėjo sargas ir pašnibždėjo kelis žodžius į ausį. Ministeris pirmininkas nuėjo prie telefono.

— Atsiprašau, kad trukdau, — tarė pasekretorius Robertsonas, — bet čia toks dalykas, kurį tik tamsta tegali nuspręsti. — Jis papasakojo Kingui apie Guzenką.

Mackenzies Kingas atsakė (šie jo žodžiai paskiau buvo pranešti specialioje Kanados parlamento sesijoje):

— Čia toks atsitikimas, kuriame mums niekada nebus per daug atsargumo. Nežinome, ar dokumentai yra sufalsifikuoti, ar ne. Nežinome jo dvasinės būsenos, nežinome nieko apie sąlygas, skatinančias jį daryti tokį siūlymą. Nemanau, kad Kanados vyriausybė gali ką daryti, kas verstų sovietų vyriausybę tikėti, jog kišamės į jos reikalus. Pasakyk tam vyrukui, tegrįžta į ambasadą su turimais dokumentais.

Guzenkai buvo per vėlu tai daryti. Jis ir žmona grįžo į savo butą. Tuo metu jie neturėjo kitos vietos kur eiti.

Į namus jie įėjo pro užpakalines duris. Įžengę į savo butą, Nr. 4, Guzenkos pažvelgė per gatvę į parką. Jie išvydo ko bijojo — du vyrai visai aiškiai stebėjo jų langus.

Anksti vakare pasibeldė į duris. Po to pasigirdo jaunesniojo leitenanto, Lavrentjevo, ambasados štabo nario, balsas.

— Guzenka, otkroite dveri! (Atidarykite duris).

Šifruotojas ir jo žmona neteko žado. Bet mažasis Andriukas bėgo per aslą prie lokiuko. Belapnodamas suklupo ties durimis. Lavrentjevas nebandė veržtis, bet jis žinojo, kad bute gyvenama.

Guzenka pasigavo vaiką ir pro užpakalines duris išėjo į kiemo pusės balkonus, kurie 2 aukšte buvo bendri su kitais butais.

Čia sėdėjo karališkosios Kanados aviacijos (RCAF) seržantas (viršila) ir jo žmona. Jis rūkė pypkę ir skaitė vakarinį laikraštį.

— Atsiprašau, — nutraukė Guzenka. — Ar galiu kreiptis?

Seržantas pažvelgė nustebęs.

— Žinoma, žmogeli, o kas yra? — pasiteiravo.

— Prašom paimti mano vaikiuką pas save palaikyti šiąnakt, gali kas atsitikti mano žmonai ir man.

Guzenka ir seržantas stovėjo balkone ir matė gatvele nueinantį Lavrentjevą. Šifruotojas išblyško.

— Štai jis, — sužnibsdėjo Guzenka.

— O gal tamsta sutiktumei ir mano žmoną pasiimti į savo butą?

Jiems bekalbant pasirodė mistriss C. D. Andersonienė, motiniškai atrodanti šeimininkė, kuri gyveno 6 bute. Išgirdusi istoriją ji tarė:

— Aš turiu vietos pakankamai visai tamstos šeimai, įskaitant ir tamstą patį, Mr. Guzenka. Aš džiaugiuos galėdama duoti prieglobstį tol, kol jums jo reikės.

— Eikite su ja, — pasakė seržantas. — Aš pašauksiu policiją. Tie vyrukai nedrįs laužtis į Kanados piliečio namus.

Tuos žodžius sakant buvo 19 val. Pusę aš tuntos į kvietimą atsiliepė policininkai Tomas Walshas ir J. B. McCullachas, kurie patruliavo savo nuovadoje, važinėdami žvalgomuoju automobiliu.

Guzenkas jie rado 6. bute. Šifruotojas įrodė savo tapatybę, pasakė turįs nepaprastai svarbių žinių valdžiai ir paprašė apsaugos. Policininki pažadėjo pasaugoti butą šiuose namuose.

— Laikyk šviesą vonios kambaryje. Galim ją matyti iš parko. Jei reikės mūsų pagalbos, užgesinkit.

Sėdo į automobilį ir nuvažiavo į nuošalę parke.

Nieko neatsitiko iki 23,30 val., kol atvažiavo keturi vyrai ir sustojo Somerseto gatvės Nr. 511. Tučtuojau jie nuėjo prie Guzenkos buto. Pradėjo belsti į duris. Beldė taip garsiai ir taip ilgai, jog RCAF seržantas pamanė, kad policija bus grįžusi tardymo. Atidarė savo duris ir pažvelgė.

Pastebėjęs savo apsirikimą buvo beuždarąs duris, kai vienas iš vyrų prišoko prie jo.

— Kame yra Guzenka? — paklausė.

RCAF seržantas abejingai pažvelgė į klausėją.

— Man jis nė motais, — atsakė ir tvirtai uždarė duris.

Prieangyje įvyko pasitarimas. Paskum keturi vyrai stūktelėjo pečiais į Guzenkos buto duris ir įsilaužė.

Iš 6. buto Guzenka stebėjo veiksmus prorakto skylutę. Pakilęs nuėjo į vonios kambarį ir užgesino šviesą.

Policijos pareigūnai parke pastebėjo signalą. Abu pasileido į butą. Ketvirtajame bute jie rado visas lempas sužiebtas ir visas klozetų duris atviras. Konsulas Pavlovas buvo viename klozete, o pulkininkas Rogovas — kitame. Du sovietų ambasados pagelbininkai buvo kambaryje.

(Bus daugiau)

Žinios iš lietuvių gyvenimo Brazilijoje

Vienas lietuvis, pereitais metais iš Švedijos išvykęs į Braziliją, savo giminėms Vokietijoje (britų zonoje) parašė laišką, kuriame užsimena ir apie ten atvykusius naujus lietuvius bei bendrai tenykštės gyvenimo sąlygas. Laiško autorius gyvena Sao Paulyje ir ten dirba. Savo giminėms pataria užsiregistruoti braziliečių misijoje Europoje savanoriškiems darbams Brazilijoje. „Kai rašysit specialybę, raškite elektro technikas ar kitoks technikas. Žinoma, kad tik imtų, rašykitės ir žemės ūkio darbininku, jei tai bus reikalinga, bet visuomet pridėkite ir kitą specialybę, pvz., technikas. Mat, brazilai labai pageidauja žemės ūkio specialistų bei darbininkų. Tačiau braziliškas ūkis, žinoma, gerokai skiriasi nuo lietuviško. Gavus iš braziliečių komisijos vizas, „Intergovernmental Commttee on Refugees" veža veltui ir dar po 10 dolerių pašalpos duoda", rašoma minėtame laiške.

Dėl darbo galimybių laiške rašoma: „Atvažiavus čia, visuomet atsiras lietuvių ar atstovų iš didesnių įmonių, kurie iš lagerio išims. Šiaip niekas nenori duoti darbo garantijų, nes jei reikia darbininkų, tuoj skelba laikraščiuos ir ima vietinius". Toliau laiške pažymima, kad Rio de Janeire gyvenantieji lietuviai dažnai serga kepenų ligomis, nes šia liga bendrai serga daug Brazilijos gyventojų — ateivių iš Europos.

Laiško pabaigoje rašoma: „Brazilija yra didelių kraštutinumų šalis, be to, ir laimės šalis. Aiškus dalykas, kad žemės turtų ji turi neribotą kiekį, bet juos išnaudoti Brazilijoj beveik dar nepradėta. Kas dar gerai yra Brazilijoj, kad užsieniečiui čia suteikiamos plačios teisės. Šiaip gyvenimas čia yra pilkas ... Išsigelbėjimui nuo žiauraus bolševizmo Brazilija labai tinka, tuo labiau, kad ir komunistų partiją čia visai baigia uždaryti, bet nuolatiniam apsigyvenimui, mano nuomone, nelabai tiktų".

Kitame laiške, rašytame birželio 21 d. iš Sao Paulo, tarp kitko, rašoma: „Tie, kurie atvyksta kaipo specialistai, čia yra laisvi ir leidžiami dirbti ten, kur juos bet kokia pramonės įmonė pareikalauja. Taip, pirmieji atvykusieji 90 lietuvių buvo paimti vietos Sao Paulo lietuvių biznierių bei šiaip vietinių pramoninninkų, žinoma, kurie turėjo specialybę. Rodos, kad tik vienas, koks tai Tiškus, nuo Telšių, tebuvo tikras ūkininkas, o likusieji visi specialistai, visi jie jau dirba Sao Paulo mieste. Varginga čia inteligentui ir be specialybės, bet tikram specialistui galima įsikurti. Nors šiuo momentu jau prasidėjo didelė ekonominė krizė, bet vis šiaip taip gali verstis. Antras čia didelis keblumas, tai buto klausimas, kurio čia, Sao Paulo, ar kitame mieste negausi nei už jokius pinigus. Visi atvykusieji skundžiasi, kad čia labai sunku įsikurti. Tiesa, čia galima pradėti gyventi tik labai pamažu ir su dideliais sunkumais, ir reikia labai daug dirbti, ko dažniausiai mūsų atvykusieji tautiečiai kaip tik nemėgsta. Mat, jie jau atprato nuo darbo ir niekuomet jo nėra dirbę, — tiems tai tikrai yra liūdna..."

Šio laiško pabaigoje pastebima: „Tiesa, pasakyk p. R., kad jis nevažiuotų savais pinigais, bet naudotųsi, kaip ir visi čia vykstantieji imigrantai, jie yra vežami labai gerose sąlygose ir visi kelione yra patenkinti. Pinigus reikia taupyti, nes jie yra labai reikalingi kitiems gyvenimo pradžios reikalams. Čia pinigas yra labai brangus ir sunkiai uždirbamas".

Tokios tat žinios iš Brazilijos, paimtos iš dviejų laiškų, rašytų skirtingų autorių ir kitiems asmenims. Jos jau gana aiškiai rodo, kaip svarbu visiems lietuviams tremtiniams įsigyti kokią nors specialybę, ir tai nedelsiant, nes baltarankiai darbininkai niekur ne pageidaujami ir tokiems visur sunku bus kurtis. Pietinė Amerika, o taip pat ir Kanada, atrodo, priimamomis sąlygomis įsileis įvairius žemės ūkio specialistus, todėl tos srities tremtiniams ir įsikūrimo sąlygos ten gali būti lengvėlesnės. Pagaliau, beveik kiekvienoje valstybėje lengvai sau kasdienę duoną gali pelnytis įvairūs amatininkai, o kai kur tokie žmonės gali ir visai puikiai uždirbti. Tiesa, kiekvieno lietuvio tremtinio pagrindinis gyvenimo tikslas yra ir turi likti: laisva ir nepriklausoma Lietuva, tačiau kol į ten galėsime be baimės ir nėkieno nekliudomi įkelti koją, atrodo verta pasidomauti emigracija. Ir iš užjūrio ateinančios žinios perspėja, kad netolimoje ateityje Europoje tremtiniams bus visiškai ankšta ir karšta... Britų zonos lietuviai tremtiniai turi laimę visai netoliese — Didž. Britanijoje susirasti sau laikiną pastogę ir jaukesnę bei šiltesnę prieglaudą, o tuo tarpu amerikiečių bei prancūzų srityje atsidūrusiems mūsų tautiečiams tokių perspektyvų dar nėra ir vargiai jų atsiras. Tiesa, britų darbo ministerijos atstovų yra išsireikšta, kad ir iš amerikiečių bei prancūzų zonų dalis pabaltijiečių tremtinių, galimas dalykas, bus verbuojama savanoriais darbininkais Anglijon, tačiau buvo pabrėžta, kad tokia galimybė būsianti tik netekėjusioms darbingoms moterims. (vs).

LIETUVIAI ŠPAKENBERGO STOVYKLOJE

Pamažu retėja buvusios didžiosios anglų zonos lietuviškos stovyklos, nuolatos tai vieną, tai kitą savo bendruomenės narių būrį išleisdamos naujos pastogės ieškoti. Špakenbergo lietuvių stovykla, kuri buvo didžiausias lietuvių vienetas už Elbės, paskutiniu metu neteko ketvirtadalio savo stovyklos gyventojų. Ligi šiolei per 400 vyrų ir moterų yra išvykę darbams į Angliją. Per 70 vyrų perėjo komisiją ir išvyksta Kanadon. Buvo ir daugiau kandidatų Kanadon, tačiau ne visi „praėjo", nes Kanados komisija labai griežta, būtinai nusistačiusi tik nevedusius praleisti, o vedusiųjų bijo iš tolo. Tie, kurių dokumentuose yra įrašyta „vedęs", Kanadon pakliūti negali, nors jų žmonos būtų ir mirusios. O į Kanadą norinčių vykti daugiau atsirastų, jei nebūtų šios sąlygos, nes tenai įsikurti esančios daug geresnės perspektyvos, negu Anglijoje. Kad gyvenimas DP stovyklose atsibodo, tai faktas, tačiau bet kur nė vienas nenori galvos kišti; anot priežodžio: žuvis plaukia, kur giliau, žmogus, kur geriau.

Palyginti, didelės gyventojų dalies išvykimas iš stovyklos, nesutrukdė vietinio organizacinio ir kultūrinio gyvenimo. Jis visą laiką vyksta gražiomis vėžėmis. Pradžioje stovykloje iš Unrros pripažintųjų oficialiųjų adminis tracijos pareigūnų buvo tik vienas komendantas. Joks komitetas, kaip pagalbinis organas, Unrros direktoriaus nebuvo leidžiamas. Pasikeitus Unros direktoriui ir iš Unrros centrų išleidus naujas instrukcijas apie komendantų ir stov. komitetų rinkimus, buvo perrinktas senas komendantas, išrinktas komitetas ir revizijos komisija.

Per Devintines stovykla pergyveno nepamirštamų momentų, šventinant bendras pabaltijiečių kapines, esančias šalia stovyklos. Lietuvių iniciatyva Špakenberge įrengtos bendros pabaltijiečių kapinės, pastatant atitinkamą paminklą. Kapinių šventinimą atliko kun. dekanas Dabašinskas. Iškilmėse dalyvavo tuo metu stovyklą vizitavęs J. E. vysk. Padolskis ir gausiai susirinkę špakenbergiečiai. Kapinės pasiskirstytos rajonais. Viduryje kapinių pastatytas bendras paminklas su trijų tautybių užrašais. Ypač gražus yra lietuvių užrašas dešinėje paminklo priekio dalyje:

„Kai svečiajam kalnely gulėsiu,
O šventa, tolima Lietuva,
Aš nė dulkės Tavos neturėsiu
pasidėt po galva".

Tai poetas Ant. Rimydis parinko tekstą. Vienas šalia kito išdygę keletas kapų ir lietuviškoje kapinių dalyje. Apsodinti gėlėmis. Nuolatos prižiūrimi artimųjų.

Pabaltijiečių bendradarbiavimas Spakenbergo stovyklose reiškiasi ir daugelyje kitų sričių. Štai, Lietuvių — Latvių Draugijos rūpesčiu netrukus ruošiamasi lietuvių — latvių jaunimo šventei. Čia numatoma įtraukti visą šių dviejų stovyklų jaunimą: tiek mokyklinį, tiek ir už jos ribų. Norima pasirodyti įvairiose srityse: meninės saviveiklos, sporte ir kt. Tai būtų tikrai sveikintinas Lietuvių — Latvių Draugijos žygis.

Stovykloje kultūrinis darbas gerai organizuotas. Šalia veikiančių mokslo įstaigų mokyklinio amžiaus jaunimui, kaip pr. mokykla, gimnazija, čia yra visa eilė praktinių kursų suaugusiems. Daugelis stovyklos gyventojų puikiai išnaudojo stovyklos laiką, per kursus įsigydami ar pagilindami savo naują profesiją, kuri, gal būt, svečiame krašte turės pelnyti duoną. Šie kursai tebevyksta ir toliau.

S. Narkeliūnaitė

Du žymūs menininkai Hanau Stovykloje

Š. m. birželio mėn. 24 d. hanaviečiai turėjo retą, bet malonią progą pasiklausyti žymaus lietuvio menininko — pianisto Andriaus Kuprevičiaus rečitalio.

Erdvioje Armijos salėje rečitallo klausėsi arti 1000 hanaviečių. Pianistas Andrius Kuprevičius su giliu įsijautimu ir meistriška skambinimo technika išpildė Beethoven, M. K. Čiurlionio, J. Gruodžio, Cl. Debussy, M. Moussorgsky ir Fr. Chopin kūrinius. Jaunas ir gabus pianistas, sugebėjęs ir pasauliniame muzikos forume susidaryti žymaus pianisto vardą, savo rečitaliu Hanau lietuviams paliko malonų įspūdį.

Nesuskubus atsikvėpti po A. Kuprevičiaus žaviosios muzikos koncerto, į Hanau atvyko taip pat reta viešnia, žymi mūsų operos solistė Antanina Dambrauskaitė. Ją daug kartų esame matę laisvoje Lietuvoje ir žavėjomės jos puikia vaidyba bei maloniu nuotaikingu sopranu. Todėl jos atvykimą hanaviečiai sutiko su dideliu susidomėjimu ir kiekvienas stengėsi čia, tremtyje, išgirsti jos dainuojamų operų arijas.

Ji hanaviečiams davė du koncertus: Birželio mėn. 27 ir 28 d. d.

Programoje — Fr. Schubert, Edv. Grieg, K. V. Banaičio kompozicijas girdime pirmoje koncerto dalyje. Koncertas pradėtas vokiečių kalba. Gal geriau būtų tikę tokį retą koncertą pradėti lietuvių kompozitorių vienu kitu kūriniu.

Antroje koncerto dalyje išpildomos operų arijos. W. A. Mozart — Recitatyvas ir arija iš operos „Figaro Vestuvės"; A. Dvoržak — Undinės daina iš operos „Undinė"; J. Massenet — Manon arija iš operos „Manon" ir G. Puccini — Mimi arija iš op. „Bohema" ir pabaigoje Butterfly arija iš op. „Madame Batterfly". Ši arijų grandis nuskambėjo nuotaikingai ir bent valandėlei leido sugrįžti į praeitį ir prisiminti mūsų žaviąją operą mieloje tėvynėje laisvės metais. Koncertui baigiantis klausytojai mielajai solistei sukėlė audringas ovacijas ir privertė virš programos padainuoti Margaritos ariją iš op. Faustas ir lietuvių liaudies dainą „Na tai kas".

Ir šie solistės A. Dambrauskaitės koncertai hanaviečiams paliko neužmirštamą įspūdį, gi mielajai solistei palinkėtina tremtyje esantiems lietuviams ir toliau savo meno vertybėmis stiprinti lietuvišką dvasią.

Jurgis Vargūnas

BAMBERGIEČIŲ SKAUTŲ TRADICINIS LAUŽAS

Birželio 23 d. 23 val., Joninių išvakarėse, Bambergo „Trakų" tuntas, 3-čios stovyklos rajone, suruošė tradicinį Joninių laužą.

Laužą įkūrė baltais rūbais apsirengusios vaidilutės, po to atėjo senas krivis, kuris pasakė ceremonijalinę kalbą. Po oficialiosios laužo įkūrimo dalies, skautai atliko gana gražų dainų ir eilių montažą ir, akordeonui griežiant, kultūringai pasilinksmino.

Prie tradicinio laužo įvykusiame pasilinksminime dalyvavo abiejų Bambergo lietuvių stovyklų ir privačiai gyvenantieji lietuviai.

78 lietuviai skautai vyksta Prancuzijon

Liepos mėn. 25 d. Baltų Skautų Tarybos posėdyje Hamelne, dalyvaujant Tarptautinio Biuro atstovui sktn. Jonh Monnet, galutinai nustatytas vykstančių į tarptautinį sąskrydį lietuvių skautų skaičius, būtent 78. Žonomis paskirstoma šiaip: Britų — 16 skautų, 2 skautininkai; Amerikiečių — 40 skautų, 2 skautininkai; Prancūzų — 16 skautų, 2 skautininkai.

Paruošiamosios stovyklos įvyks rugpiūčio mėn. 1 — 6 dienomis anglų zonos Geestachte prie Hamburgo, iš kurio ir išvykstama, amerikiečių zonos turėtų įvykti netoli Frankfurto, nes iš jo išvykstama, prancūzų zonos netoli Baden Badeno, iš kurio tiesiog bus važiuojama Prancūzijon.

Pageidautina, kad ta proga būtų tose pačiose vietose suruoštos zoninės LSB stovyklos Jamboree idėjai manifestuoti ir mūsų tautos reprezentantus palydėti.

Dalyvio mokestis galutinai nustatomas 210 Rm.

Prašoma paskubėti su kandidatų pristatymu.

Jūros skautų suvažiavimas

Liepos mėn. 28—30 dienomis Seligenstadte visų trijų zonų LSB jūros skautų vadovų suvažiavimas.

PRANESIMAS

Mus informuoja, kad numatytas š. m. liepos mėn. 19 d. Kemptene Augsburgo simfoninio orkestro koncertas dėl techniškų kliūčių neįvyks ir yra atidedamas vėlesniam laikui.

Vyt. Alantas

PRAGARO POŠVAISTĖS

7. Ištrauka iš romano

— Su tamsta man ne taip baisu, — pasakė ji vėl tyliai.

Kodėl jai su manimi ne taip baisu, aš neklausiau: man tai buvo visai neįdomu. Visas mano dėmesis buvo sutelktas į lėktuvų dūzgimą, krentančių bombų niūksėjimą ir priešlėktuvinių patrankų šaudymą. Iš krentančių bombų smūgių aš stengiausi nuspėti, ar pavojus artėja ar tolinasi. Tai buvo svarbiausia ...

Kai oro pavojus ėmė tolti, visa slėptuvė atsiduso lengviau ir vėl pasigirdo kalbos ir net juokas.

Dana nebedrebėjo, bet mano rankos nepaleido. Dzedulionis per visą pavojaus metą, nekreipęs į nieką jokio dėmesio, dabar piktai žiūrėjo, tebejudindamas lūpomis: jis dar nebuvo baigęs poteriauti.

— Su tamsta man buvo ne taip baisu, ponas Girkalni. Kad ne tamsta, būčiau numirusi iš baimės. Būtinai tamsta turėsi mane aplankyti, kai susirasiu kambarį. Gerai.

— Nežinau, gal netrūkus man reikės iš Berlyno išvažiuoti — atsakiau, nesurasdamas tą akimirką rimtesnės priežasties atsisakyti. Pasakyti kad neateisiu ir nenoriu ateiti, buvo nemandagu.

— Tamsta rengiesi išvažiuoti? — paklausė ji lyg būtų nusivylusi.

— Ką gali žinoti? Mes gi dabar, kaip lapai blaškomi vėjo...

Tuo tarpu pasigirdo aliarmo atšaukimas. Išeidami prie durų susitikome su Nargeliūnu, One ir Guiga. Aš dar nugirdau Guigos balsą:

— Panele, galima tamstą palydėti...

Guiga su mergaitėmis nuėjo, o aš, Nargeliūnas ir Dzedulionis dar stovinėjome gatvėje ir žiūrėjome į bombardavimo padarinius.

Bombos ištikrųjų krito ne toli nuo mūsų: maždaug už penkiolikos minučių ėjimo degė Zoologijos sodo rajonas. Naktis buvo žvaigždėta, šviesi ir šilta. Plati, balsva gaisro pošvaistė žaižaravo ant tamsiai mėlyno dangaus skliauto. Didingas savo niūrybe vaizdas!

— Pragaro pošvaistės, tamistėlės, pragaro pošvaistės, — murmėjo Dzedulionis, tartum kalbėdamasis pats su savimi.

— Tikrai, man rodos, kad aš matau, kaip paleistos iš sudaužytų narvų bezdžionės kartu su velniais vizgindamos uodegas, susikabinę šoka lianciugėlį aplink degančius griuvėsius, — pastebėjo Nargeliūnas.

— Tamistai vis juokai..

— Jokių čia juokų nebėra. Matydamas tokius dalykučius, anot tamstos, nenoromis imi tikėti, kad Dievas užmigo, pavargo, ar taip užsirūstino, kad pasaulį atidavė kipšui pasilinksminti.

— Dievo bausmė, tamistėle, Dievo bausmė...

Šį kartą mano draugas nesiginčijo; matyt, jam jau buvo nusibodę.

Parėjus namo, Dzedulionis užkando lietuviškų lašinių su duona ir atsigulė.

— Taip anksti, ponas Dzedulioni, gal kokį proferansiuką, ryt juk sekmadienis, — pasiūlė Nargeliūnas.

— Ne, ryt einu išpažinties, labanaktis, — ir senis užsismaukė antklodę ant galvos.

Guiga grįžo apie pirmą valandą. Mes jau gulėjome. Jis, matyt, buvo puikiai nusiteikęs, nes nusirengė švilpiniuodamas ir ilgai vartėsi lovoje...

Jau dvi savaitės kai gyvenu Berlyne. Kasdien užeinu į Lietuvių Draugiją peržiūrėti at siuntusių savo adresus pabėgėlių registracijos ir pasiteirauti naujai atvykstančius, ar nėra kas sutikęs pakeliui mano sužadėtinės. Pamatai nepažįstamą veidą ir galvoji su viltimi ir baime: o gal tos lūpos atskleis tau paslaptį... O kai išgirsti tą patį šabloniška atsakymą: gaila, nieko neteko girdėti, — eini į šalį padėkoję, ir mintis, kad nieko iš to nebeišeis, kad viskas baigta, vis giliau skverbiasi tau į smegenis.

O judėjimas Draugijoje didelis. Žmonės čia eina nuo ryto iki vakaro. Daugiausia tai pravažiuoją pabėgėliai, nes dėl bombardavimų sostinėje pasilikti bijo. Daugumas traukia į Pietus, ypač į Bavariją.

Šiandien, išėjęs iš Draugijos, nusprendžiau aplankyti kun. Rimgaudą. Dzedulionis man pasakojo, kad jo klebonas esąs labai suvargęs, kad pabėgimas iš Lietuvos jį labai sukrėtęs. Tiesa sakant, tai nebuvo jokia naujiena, ir kunigo tremties išgyvenimai ne galėjo manęs labai dominti. Kiekvieno mūsų turime savas tragedijas. Dvasinės paguodos iš jo nelaukiau ir netikėjau, kad jis jos galėtų man duoti. Kaip sužeistas žvėris vienas laižo savo žaizdas, įlindęs į olą, taip ir žmogus turi išgyventi savo tragediją vienas. Ir vis dėlto aš jaučiau būtiną reikalą Gudinės kleboną aplankyti, nes kažin kur mano dvasios gilumoje slypėjo vilties kibirkštėlė: o gal jis ką nors pasakys man apie Aldoną?

Kunigas gyveno Friedricho gatvėje. Važiavau antgatviniu traukinėliu ir žiūrėjau pro langą į sugriautą miestą. Griuvėsiai ir griuvėsiai, ištisa jūra griuvėsių. Važiuosi kilometrais ir nematysi nė vieno sveiko namo. Didelis, išdidus ir žydis miestas virto griuvėsių krūva...

Ar ne tas pats atsitiko su mano tėvyne ir su manimi?...

Nepasiduoti pesimizmui! Nenustoti vilties! Ar ne juokinga? Taip visada šūkauja tie, kurie nieko nenustojo ir savo namuose turi tvirtą, sotų užnugarį; bet ligi tik ir jų namai ima slūbuoti ir jiems patiems reikia graibstytis šapalo, kad ilgiau galėtų išsilaikyti ant paviršiaus, visas jų mokslas apie optimizmą ir viltį supliūška, kaip muilo burbulas. Kas yra viltis? Galimybių apskaičiavimas. Jei tavo norai yra galimybių ribose tu dar turi ir vilties, bet kai galimybių akiratis susiaurėja arba visai išnyksta, tuomet dingsta ir viltis. Kokių gali būti galimybių Aldonai ištrūkti iš tų niekšų nagų? O jei ir pavyktų, ar ji nebus tiek apiplėšta, kad nebegalės toliau gyventi?

(Bus daugiau)

KULTŪRA LITERATŪRA MENAS

Lietuviu Tautiniam Ansambliui dveji metai

Anomis dienomis, kai nelemtieji įvykiai atskyrė mus nuo gimtojo krašto, dažnas savo ryšaliuosna skubėjo įsikimšti kokį nors vertingesnį daiktą ar brangenybę, tvirtai tikėdamas tatai išlaikyti „juodajai dienai". Deja, besiartinančio fronto ugnis, miestų bom bardavimai, galvotrūkiški bėgimai bei evakuacijos, visiškas transporto pairimas ir kt. nelaimės ne vienam atėmė ir tą paskutinįjį ryšulį. Dar kartą ir labai akivaizdžiu būdu buvo patvirtinta tiesa apie medžiaginių gėrybių nepastovumą.

Nežiūrint viso to, mes nė neįučiomis atsinešėme ir išgelbėjome didžiulį kapitalą, kuriuo drąsiai galime stoti į konkurencines var žybas prieš kitas, nors skaičiumi ir galingesnes tautas, net ir tas, kurios audros siautulio visiškai nebuvo paliestos. Nuostabu: šis kapitalas vis tebėra kartu su mumis! Reikia tik ieškoti jo versmių. Kas jas užtiks, iš ten jam pasipils nuostabiausio rašto tautiniai audiniai, suskambės žavingos, bet iki ašarų gilaus ilgesio persunktos meliodijos, ten, lyg kokioje pasakoje, vėl pasirodys šokių žaismas, o visa tai, it kokios retos gėlės pumpuras, kraunasi ir žydi vienui viename pasaulio kam pelyje, kurio vardas — Lietuva!

Iš šitų versmių trykšta mūsų gryna lietuviškoji dvasia, iš jų veržte veržiasi tautinis mūsų gajumas ir stiprybė. Prie jų gaivinamės ne tik mes patys, bet mielai kviečiame mūsų draugėn ir prašalaičius ...

Tokios mintys kyla visada, kai tik tenka pamatyti ir pasidžiaugti mūsų kultūrinio bei meninio gyvenimo apraiškomis. Šį kartą su malonumu tenka minėti Lietuvių Tautinį An samblį, kuriam š. m. birželio 23 dieną sukako lygiai dveji metai, kaip jis skaidrina mūsų tremties gyvenimo dienas. Tikroji LT Ansamblio gimimo data betgi yra žymiai ankstesnė, nes jo užuomazga buvo padaryta jau 1940 metais, kai muz. J. Švedas kartu su rež. Gasp. Velička prie Vilniaus filharmonijos įsteigė pirmąjį tokio žanro lietuvių liaudies ansamblį. Jo sudėtin tada įėjo ir iki šiol jame tebedirba B. Pakštas (tuo metu buvo koncertmeisteriu), A. Ličkūnaitė (šokių vadovės pad.), V. Poškaitis (aktorius), V. Petrikonis, St. Ilgūnas ir kt. Didžioji gi dalis kitų šio ansamblio dalyvių yra dainos bei šokių meno mėgėjai, kolektyvan įstoję Bamber ge arba Wiesbadene.

Pernai LT Ansamblis bent 2 mėn. gastroliavo anglų zonoje; Detmolde jis aplankė ir žinomąjį mūsų filosofą, rašytoją — kankinį Vydūną.

1946 m. lapkričio mėn. LT Ansamblį ištiko didelis sukrėtimas. Mat, Wiesbadeno stovykla turėjo keltis į Kasselį. Kartu su visais buvo pasirengęs vykti ir ansamblis, deja, netrukus paaiškėjo, kad Kasselio stovyklos direktorius savotiškai žiūrį į meninę veiklą ir atvirai pareiškė, jog visi be išimties bus įjungti į nuolatinius fizinius darbus, didžiąja dalimi vykdomus toli už tos stovyklos ribų. Tad išvykimas į Kasselį bū tų reiškęs tikrą LT Ansamblio gyvavimo ga

lą. Vadovybė ryžosi kaip nors išvengti šio mirštamo smūgio. Taip teko atsiskirti nuo wiesbadeniečių ir įsikurti naujoje vietoje — Seligenstadto (prie Wiurzburgo) lietuvių sto vykloje.

LT Ansamblis bent keletą mėnesių, t.y. per visą šių metų ilgąją žiemą, turėjo tenkintis 2-jais kambariais, kuriuose susikimšę gyveno bene iš 50 asmenų susidedąs ansam bliečių būrys. Iš tiesų juk tai nebuvo joks gyvenimas, o tikra kamšatis, kokios dabar esti tik subombarduotų geležinkelio stočių laukiamuose barakuose. Darbo sąlygos ne ką tegeresnės: salė — be jokio apšildymo, me diniame barake, o ir to pačio sieno s bei lubos skeveldrų pramuštos, gi lauke — lietuviškų žiemų aštrumo šaltis bei speigai ...

Nežiūrint to, kad ansamblio kolektyvas sa vo tarpe tvarkosi ir sugyvena kaip pavyzdin ga šeima, tačiau dėl minėtų priežasčių jau iš karto keli jo dalyviai apsisprendė pasukti savo keliu, o ir dalis atvykusiųjų jau ėmė dairytis į šalis ... Ansamblio vadovybei teko visą energiją skirti, kad tik kaip nors būtų sudarytos pakenčiamesnės darbo ir gy venimo sąlygos, nes tik šitokiu būdu tebuvo galima išvengti naujo ir pražūtingo jėgų iš sibarstymo. Vietos apylinkės komitetas ir Unrra kuo galėdama gelbėjo, todėl jau pavasariop tiek darbo, tiek gyvenamųjų patal pų klausimas buvo sutvarkytas ir tik tada visu įkarščiu vėl imtasi tikrojo savo darbo. Pačiame kolektyve susidariusios spragos pa vyko išlyginti, priėmus į jį keletą naujų da lyvių iš Seligenstadto stovykloje anksčiau egzistavusio gana stipraus meninio sambūrio.

Šių metų kovo mėn. LT Ansamblis jau ga lėjo leistis į 3 savaites užtrukusią gastrolių kelionę po amerikiečių zoną, kurios metu aplankyta Dillingenas, Kemptenas, Augsburgas, Miunchenas ir Kaselis. Grįžus iš šios kelionės, jau sekančią dieną tenka duo ti spektaklis Gerolshofeno vokiečių visuome nei, į kur ansamblis buvo pakviestas Bavarijos Vokiečių Raud. Kryžiaus.

LT Ansamblio vadovybę šiuo metu sudaro: muz. Stp. Sodeika, rež. Gasp. Velička, šokių vadovė A. Ličkūnaitė, instrum. dalies ved. B. Pakštas ir admin A. Mironas. Ansamblis jau daro pirmuosius žingsnius, kad kuris nors vienas jo sceninis veikalas būtų nufilmuotas ir pasiųstas Amerikos lietuviams.

LT Ansamblis reiškiasi trejopu būdu: religinio ir pasaulinio turinio vokaliniais koncertais (pastarųjų didžiąją dalį sudaro harmonizuotos lietuvių liaudies dainos) ir scenos veikalais, vaizduojančiais mūsų kaimo buitį. Kiek darbo ir pastangų turi įdėti paskiri kolektyvo nariai ir ypač jo vadovybė, bus matyti iš šios trumpos statistikos. LT Ansamblis savo repertuare turi apie 200 gies mių bei dainų, virš 20 taut. šokių ir 4 scenos veikalus. Per šiuos dvejis savo veikimo metus į viešumą išeita su religiniais koncertais apie 50 kartų, su pasauliniais — 100, „Atsisveikinimo" parodyta 80, o „Nemunas žydi" — arti 50 kartų, į čia neįskaitant eilinių švenčių giedojimų per pamaldas ir smulkesnių pasirodymų įvairiausiomis progomis.

Nežiūrint dažnų gastrolių, finansinė padėtis gana prasta, nes stambių išlaidų visada turima, o ypač įsigijant naujus taut. drabužius, dekoracijas bei kitus scenos rekvizitus. Gastrolėse surinktosios sumos dažniausia be veik visos tenka atiduoti geležinkeliui už transportus, tad apie kokį nors ansamblio dalyvių piniginį atlyginimą negali būti ir kalbos. Iš stambesnių pašalpų LT Ansamblio vadovybė su dideliu dėkingumu mini Jo Šv. Popiežiaus Pijaus XII RM 6.200,— auką, įteiktą per Jo Šv. Įgaliotinį arkiv. Chiarlo, Liet. Raud. Kryžių, kartą yra sušelpęs padėvėtais drabužiais ir avalyne. Gauta kiek aukų ir iš privačių asmenų. Visiems šiems geradariams ir rėmėjams LT Ansamblis nuoširdžiai yra dėkingas.

Sitoje prabėgomis parašytoje LT Ansamblio veiklos apžvalgoje iškėliau kai kuriuos žymesnius sunkumus, kurie trukdė ar tebetrukdo jam reikštis taip, kaip jis patsai trokštų ir kaip kai kurie tautiečiai norėtų jį matyti. Pastabus ir išmanus kritikas ansamblio programoje, jos išpildyme ir kt. suranda ir sura ne vieną trūkumą. Šitokio kritiko žodžio, kaip teko sužinoti, mielai išklauso ir pati LT Ansamblio vadovybė ir, ką galėdama, stengiasi paaiškėjusius nelygumus tuojau išlyginti.

Šia proga bus ne pro šalį prisiminti mūsų žymiosios dainininkės V. Jonuškaitės žodžius, pasakytus įvairių ansamblių adresu („Mintis" Nr. 37), jog jie jau yra virtę bemaž profesionaliniais ir kad jų darbo rezultatai esą akivaizdūs, galį visus įtikinti, jog Lietuva — dainų ir šokių kraštas. Esą geras chorinis ir šokių ansamblis su keliais solistais dainininkais bei instrumentalistais, pasiųstas į JA Valstybes, mūsų kultūrai ir nepriklausomybei galėtų geriausiai patarnauti. Šių eilučių autoriui kartą teko sykiu su Wiurzburgo vo kiečių laikraščio „Main-Post" atstovais žiūrėti LT Ansamblio pasirodymo, po kurio šie svečiai nieku būdu nenorėjo patikėti, kad kolektyvas sudarytas bemaž iš vienų mėgėjų, o ne iš prosesionalų. Tie svečiai taip pat atvirai apgailestavo, kad tokia didelė vokiečių tauta neturinti nė vieno panašaus žanro savo tautinio teatro ...

Palinkėkime tad Mielajam Sukatuvininkui — LT Ansambliui kuo ilgiausių ir našiausių metų ir kaip galint greitesnio grįžimo į Laisvąją Lietuvą!

K. Ap.

Po Vokietijos kapituliacijos Bambergan atkilę rež. G. Velička, muz. Stp. Sodeika, A. Ličkūnaitė ir baleto artistas J. Ambrazas ėmėsi iš naujo telkti vienan būrin šokėjus ir dainininkus, ryždamiesi ir vėl tęsti dar Vilniuje pradėtąjį darbą. Pirmasis viešas pa sirodymas Forchheime (prie Bambergo), su ruoštas paskubomis ir sudarytas vos iš kelių choro dainų bei taut. šokių, buvo skirtas amerikiečių kariams ir įvyko 1945 m. birželio 23 dieną. Bet tai buvo tik pirmasis žingsnis. Po to ansamblis vis tvirtėjo ir štai per tuos dvejis metus jis jau yra išaugęs į reprezentacinio aukščio meninį sambūrį.

1945 m. rugpiūčio 1 d. LT Ansamblis per sikėlė į Wiesbadeną, kur, sustiprėjęs skaičiu mi ir jėgomis, jau galėjo reikštis, kaip sakoma, gilyn ir platyn. Wiesbadene buvo pa statytos ir žinomesniųjų jo veikalų premjeros: 1945.IX. 8 d. — „Atsisveikinimas" ir 1946.II. 16 d. — „Nemunas žydi". Imta vis dažniau rodytis viešumai įvairių švenčių bei minėjimų progomis ir visur ten, kur tik kvie tė lietuvių bendruomenių komitetai ar skatino bendrasis reikalas reprezentuoti lietuvių vardą įžymiųjų asmenų, amerikiečių karių ar Unrros vadovybės akyse. Iš tokių pasirodymų paminėtini arkiv. Chiarlo, Eleonorai Rosevelt, Schongau pabaltijiečių festivalis, Frankfurto, Heidelbergo ir Darmstadto profesūrai bei studentams, įvairių tautybių sar gybų kuopoms Mannheime ir tt

Andr. Kuprevičiaus fortepijono recitalis Kemptene

Liepos 4 d. Kempteno „Kornhaus" erdvioje salėje įvyko Andr. Kuprevičiaus fortepijono rečitalis, skirtas vietos lietuviams.

Buvo itin smagu konstatuoti ir pasigėrėti tos milžiniškos, padarytos nuo paskutiniųjų metų tėvynėje iki dabar, pažangos vaisiais. Turėjome retos progos išgirsti aukšto s klasės menininką — lietuvį, kuris savo didelį talentą yra jau sėkmingai pareiškęs ir tarptautiniame muzikos forume.

Subtili išpildytų kūrinių atranka leido ste bėti pianistą iš kiekvieno fortepijoninės muzikos meno taško. Kiekvienas išpildytas kū rinys, ar tai vienas ryškiausių didžiojo Beethoveno opusų — Mėnesienos sonata, ar mūsų talentingojo Čiurlionio originalūs Preliūdai (a-mol ir h-mol ir II sąs., a-mol iš III sąs ir b-moll iš I sąs.), ar Cl. Debüssy įmantrusis „Feux d'Artifice", ar Mousourgskio tipingi programinės muzikos paveikslai iš „Tableaux d'une exposition" (Sena pilis, Viščiukų šokis, Samuelis ir Šmulkė, Kijevo Did vyrių Vartai) — solisto išstudijuoti ir iki ploniausių detalių kruopščiai paruošti, buvo dideliu muzikalumu bei giliu meniniu pajautimu atkurti. Andr. Kuprevičiaus smulkioji pirštų technika — „brillante", pilna to žodžio prasme; akordinė — iki tobulumo švari ir ryškiai stipri; tonas — aksominiai švelnus ir šiltas; dramatiniai pakilimai pasižymi ryškia, tauria jėga.

Visai paskiro dėmesio vertas Chopin'o kūrinių (Ballade As-dur, Scherzo b-mol, Fanta sie — Impromptu cis-mol, 4 Etiudai ir Polonaise As-dur, kurie sudarė visą II programos dalį, interpretacija. Toji romantinė muzika, perėjusi per Andr. Kuprevičiaus giliai kultūringo meninio inteiekto koštuvą, klausytojams patiekiama naujoje šviesoje: beveik visai nejunti chopiniško saldumo, — užtat kaip sodriai išryškinta išdidaus vyriškumo pradai! Reikia manyti, kad solistas didžiuma yra linkęs Chopin'o kūrybos studijai, ir tai neabejotinai įgalins Andr. Kuprevičiaus vardą ateity girdėti greta didžiųjų „chopinistų".

Pasigėrėtina Andr. Kuprevičiaus laikysena grojant, — jokių dirbtiniai artistinių gestų, vien gilus vidujinis susikaupimas.

Gaila, kad tokiam puikiam menininkui teko skambinti nevisai koncertui tinkamu instrumentu, kurio bosinė pusė žymiai garsesnė už diskantą ir todėl daugely vietų nemaloniai „dengė" pastarąją.

Išgirdus Andr. Kuprevičiaus skambinimą, darosi savaime suprantama kodėl užsienio muzikos kritikai, pradėdami jo koncertų re cenzijas, pasigerėtinai sušunka: „Noh'er Pianist!".

Jozda

Vyt. Kastytis

O NEŽIŪREK, BROLAU,

Į vakarinį dangų nežiūrėk —
Ten raudonų stogų sustingus, negyva eilė
Užtemdo tavo žvilgsnio degantį skaidrumą,
Benamio ilgesį po krūtine pažadinus giliai.

Per jį aplinkui nieko nematai,
Tiktai jauti, kad vakaras arti,
Kad iš vaiduoklių kaminų
Į dangų kopia dūmai — aitrūs, svetimi,
Ir tyliai miršta nebaigta dienos giesmė,

O tu ekstazėj tėviškės šaukies
(Sirdy toks nuostabus graudumas,
Lyg būtumei kitų uždėtąsias kaltes atpirkęs):
— Ateikite, šiaudiniastogės, mielos pirkios,
Ir jūs, gimtų namų linksmi, apgriuvę kaminai,
Ir tu, gimtinės židinio svaigusis dūme,
Ateik!...

MINTIS

„The Thought" Lithuanian Newspaper * Licensed by Military Government * Editor — in — Chief and licensee: J. Vasaitis *Printed by Druckerei- u. Verlagsgenossenschaft e.G.m.b.H., Memmingen.

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai Henr. Žemelis ir Vl. Balsys. Karo valdžios leista * Laikraštis išeina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.—. atskiras Nr. 0,80 Rm * Ein saskaita: Volksbank Memmingen e.G.m.b.H. Nr. 9149 ir Postscheckkonto München 14 210.

Adresas: „Mintis", (13b) Memmingen. Schrannenplatz 6, Laiškams: Memmingen, Postfach 110

Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo. * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Priimami skelbimai, tik iš anksto už juos apmokėjus. * Skelbimai iki 10 petito eilučių Rm. 20.— toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50. * Redakcijos ir administracijos kalbamos valandos kasdien, išskyrus šventadienius, 9—12 val. ir 14—17 val. * Red. ir administracijos telef. Nr. 2677